

Broj: 03/10-50-18-43-5/21
Sarajevo, 25.4.2021.

Istraživanje broj: 331
Vrsta istraživanja: KOMP

ПОСЛАНИЧКИ МАНДАТИ

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

POSLANIČKI MANDATI

U istraživanju su, prema zahtjevu naručioca, navedene dostupne informacije o tome kako je u izbornom zakonodavstvu Crne Gore, Hrvatske, Sjeverne Makedonije, Slovenije i Srbije regulisano pitanje “da li poslanički mandat pripada političkoj partiji ili izabranom pojedincu – poslaniku.”

U propisima navedenih država nismo pronašli odredbe o pripadnosti poslaničkog mandata političkoj partiji ili poslaniku, osim u Srbiji, gdje je Ustavom propisano da je “narodni poslanik slobodan da, pod uslovima određenim zakonom, neopozivo stavi svoj mandat na raspolaganje političkoj stranci na čiji prijedlog je izabran za narodnog poslanika.”¹ Evropska komisija za demokratiju putem prava kritički se osvrnula na ovu odredbu.²

U ostalim državama ustavom je propisano da se poslanik opredjeljuje i glasa po sopstvenom uvjerenju³ (u Crnoj Gori), da zastupnici nemaju obavezujući mandat⁴ (u Hrvatskoj), da zastupnik predstavlja građane, u Skupštini odlučuje po svom uvjerenju i ne može biti opozvan⁵ (u Sjevernoj Makedoniji), da su poslanici predstavnici čitavog naroda i da nisu vezani za bilo kakva uputstva⁶ (u Sloveniji). U Crnoj Gori i Hrvatskoj poslanici također, kao u Sjevernoj Makedoniji, ne mogu biti opozvani, prema zakonima o izboru poslanika.⁷

Mandate poslanika u navedenim državama, prema ustavu, potvrđuje ili verificira parlament.

Također, u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Sjevernoj Makedoniji, Sloveniji i Srbiji izbornim zakonodavstvom i drugim propisima regulisano je da mandat poslanika prestaje prije isteka perioda na koji je izabran ako podnese ostavku, ako je pravosnažnom sudskom presudom osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci (u Sjevernoj Makedoniji pet godina), ako je pravosnažnom odlukom lišen poslovne sposobnosti, ako izgubi izbornu pravo, u slučaju preuzimanja funkcije nespojive s funkcijom poslanika, u slučaju smrti.⁸ U slučaju prijevremenog prestanka mandata na jedan od navedenih načina, za preostali period mandata poslanik postaje sljedeći kandidat sa izborne liste.

¹ Član 102. stav 2 Ustava Srbije. Internetska stranica Ustavnog suda <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/sr-Latn-CS/70-100028/ustav-republike-srbije#d5> (datum pristupa 24.4.2021.) U Zakonu o izboru narodnih poslanika i Zakonu o Narodnoj skupštini <http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/412-10.pdf> nismo pronašli odredbe o ovom pitanju.

² “Čini se da je namera da se poslanik veže za stranku po svim pitanjima i uvek. Ovo je ozbiljno kršenje slobode poslanika na izražavanje svojih pogleda o valjanosti predloga ili radnje.” Mišljenje o Ustavu Srbije, str. 11 [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2007\)004-srb](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2007)004-srb) (datum pristupa 24.4.2021.)

³ Član 85. Ustava Crne Gore. Internetska stranica Skupštine Crne Gore <https://api.skupstina.me/media/files/1605826428-ustav-crne-gore.pdf> (datum pristupa 24.4.2021.)

⁴ Član 75. stav 1 Ustava Hrvatske. Prečišćeni tekst. Narodne novine 85/2010 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_07_85_2422.html (datum pristupa 24.4.2021.)

⁵ Član 62. stav 2 i 3 Ustava Sjeverne Makedonije. Internetska stranica Ustavnog suda <http://ustavensud.mk/wp-content/uploads/2017/09/Ustav-na-RM.pdf> (datum pristupa 24.4.2021.)

⁶ Član 82. stav 1 Ustava Slovenije. Internetska stranica Pravno-informacijski sistem Slovenije <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1#> (datum pristupa 24.4.2021.)

⁷ Član 5. stav 4 Zakona o izboru odbornika i poslanika Crne Gore. Prečišćeni tekst. Internetska stranica Državne izborne komisije <https://dik.co.me/wp-content/uploads/2021/04/Zakon-o-izboru-odbornika-i-poslanika.pdf>; član 2. stav 2 Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor. Prečišćeni tekst. Narodne novine 66/2015 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_06_66_1259.html (datum pristupa 24.4.2021.)

⁸ Član 101. stav 1 Zakona o izboru odbornika i poslanika Crne Gore; član 10. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor; član 152. stav 1 Izbornog zakonika Sjeverne Makedonije. Prijedlog nezvaničnog prečišćenog teksta Izbornog zakonika iz 2021. godine, internetska stranica Državne izborne komisije <https://drive.google.com/file/d/1EWMBfikRINVP2r5Y6fY8uAWeCrAd0XhU/view>, član 8. stav 1 Zakona o poslanicima Sjeverne Makedonije http://www.aa.mk/WBStorage/Files/Zakon_pratenici.pdf; član 9. stav 1 Zakona o poslanicima Slovenije. Internetska stranica Pravno-informacijski sistem Slovenije <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO231&d-49682-p=1&d-49682-o=2&d-49682-s=1>; član 88. stav 1 Zakona o izboru narodnih poslanika Srbije. Nezvanično prečišćeni tekst. Internetska stranica Republičke izborne komisije <https://www.rik.parlament.gov.rs/extfile/sr/64/LAT%201.%20Zakon%20o%20izboru%20narodnih%20poslanika%20-%20nezvanicno%20preciscen%20tekst%20iz%202020.pdf> (datum pristupa 23. i 24.4.2021.)

Uz to, prema informacijama na internetskim stranicama parlamenata i medija, do sada je u praksi bilo pojedinih primjera promjene partijskog članstva poslanika tokom poslaničkog mandata.